

RTU studiju kurss "Runas un valodas psiholoģiskie aspekti"

0L000 Liepājas akadēmija

Vispārējā informācija

Kods	LA0598
Nosaukums	Runas un valodas psiholoģiskie aspekti
Studiju kursa statuss programmā	Obligātais/Ierobežotās izvēles
Atbildīgais mācītspēks	Dace Medne - Doktors, LA direktors
Mācītspēks	Mārīte Opincāne - Doktors, Docents
Apjoms daļās un kredītpunktos	1 daļa, 3.0 kredītpunkti
Studiju kursa īstenošanas valodas	LV
Anotācija	Studiju kurss veidots studentcentrētas pieejas ietvaros, sniedz studentiem pierādījumus balstītu informāciju un praksi un sniedz padziļinātu izpēti par runas un valodas psiholoģiskajiem un sociālajiem aspektiem, akcentējot to funkcijas izmantošanu dažādos sociālos un profesionālos kontekstos. Uzsvārs tiek likts uz runas konstrukciju izpratni un mācīšanos piemērot efektīvas komunikācijas stratēģijas, lai veicinātu veselīgu komunikāciju. Studenti gūs skaidru izpratni par runas un valodas nošķirumu, to veidiem un psiholoģiskajiem sociokultūras apstākļiem, kas tos ietekmē. Teorētiski un praktiski darbojoties, studenti pilnveidos prasmi noteikt, analizēt un piemērot atbilstošas runas stratēģijas dažādās situācijās.
Mērķis un uzdevumi, izteikti kompetencēs un prasmēs	Studiju kursa mērķis paplašināt zināšanas par runas un valodas funkcijām sabiedrībā, sniegt uz pierādījumiem balstītu informāciju par jaunākajām nostādnēm izpratnē par runas un valodas funkcijām, nodrošināt iespējas apgūt zināšanas par runas konstruktiem, lai īstenotu veselīgu komunikāciju personīgajā un profesionālajā darbībā. Studiju kursa uzdevums: 1. Iepazīstināt studentus ar runas un valodas nošķirumu. 2. Iepazīstināt studentus ar runu veidiem. 3. Iepazīstināt studentus ar runas specifikas principiem un nosacījumiem sociālajā vidē. 4. Veicināt prasmi izmantot runas paņēmienus.
Patstāvīgais darbs, tā organizācija un uzdevumi	Pildīt Pašpārbaudes testus e-studiju vidē. Izpildīt zināšanu testu par apgūtajiem tematiem. Identificēt datu bāzē Scopus pētījumu, kura pētījuma priekšmets vai objekts ir cenošā komunikācija vai motivējošā intervija. Sagatavot grupai prezentāciju un runu par šo pētījumu, atbilstoši iesniegtajiem kritērijiem. Prezentēšanas vērtēšanai tiek izmantota studējošo savstarpējās vērtēšanas pieeja. Izvēlēties vienu tematu. Temata izvēle brīva. Sagatavot 15 minūšu uzstāšanos grupai.
Literatūra	Obligātā/ Obligatoty: 1. Dace Medne (2019). Bērncentrēta pieeja audzināšanā. Drukātava. Papildu/ Additional: 1. William R. Miller & Stephen Rollnick (2023). 2. Motivational Interviewing: Helping People Change and Grow (4th Edition). The Guilford Press. 3. Nonviolent Communication: A Language of Life (3rd Edition) (2015). 4. PuddleDancer Press Shakruddin Khan (2022). Manipulation Techniques: How Can We Influence People's Thoughts and Behaviors. Independently published Periodika, interneta resursi un citi informācijas avoti/Periodicals, Internet resources and other sources of information: 1. Ibrahim, H., Liu, F., Zaki, Y., & Rahwan, T. (2025). Citation manipulation through citation mills and pre-print servers. Scientific Reports, 15, Article 88709. https://doi.org/10.1038/s41598-025-88709-7 Ching, D., Twomey, J., Aylett, M. P., Quayle, M., Linehan, C., & Murphy, G. (2025). 2. Can deepfakes manipulate us? Assessing the evidence via a critical scoping review. PLOS ONE, 20(3), e0320124. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0320124 Fung, A. H. W., Chau, A. K. C., Yuan, G. F., Liu, C., & Lam, S. K. K. (2023). 3. The Nonviolent Communication Behaviors Scale: Cross-cultural validity and association with trauma and post-traumatic stress. Research on Social Work Practice, 33(1), 45–57. https://doi.org/10.1177/10497315231221969ResearchGate+1SAGE Journals+1 Adriani, P. A., Hino, P., Taminato, M., Okuno, M. F. P., Santos, O. V., & Fernandes, H. (2024). 4. Non-violent communication as a technology in interpersonal relationships in health work: A scoping review. BMC Health Services Research, 24, Article 289. https://doi.org/10.1186/s12913-024-10753-2BioMed Central Kansky, R., & Maassarani, T. (2022). 5. Teaching nonviolent communication to increase empathy between people and toward wildlife to promote human–wildlife coexistence. Conservation Science and Practice, 4(1), e540. https://doi.org/10.1111/csp2.540ResearchGate+1Conservation Biology+1
Nepieciešamās priekšzināšanas	Valsts valodas zināšanas vidējās izglītības līmenī.

Studiju kursa saturs

Saturs	Pilna un nepilna laika klātienēs studijas		Nepilna laika neklātienēs studijas	
	Kontakt stundas	Patstāv. darbs	Kontakt stundas	Patstāv. darbs

Ievads. Runa un valoda. Nošķirums jēdzienos. Semestra tematisko loku izklāsts. Iepazīstināšana ar studiju kursa prasībām, vērtēšanas stratēģiju, patstāvīgā darba prasībām un vērtēšanas stratēģiju.	2	4	2	6
Uzrunu (runu) struktūra, loģika, forma.	2	4	0	6
Aizsardzības mehānismu lingvistiskās izpausmes.	4	6	2	8
Manipulācija mūsdienu sociālajā realitātē. Runas taktikas manipulācijas atvairīšanai.	4	6	2	8
M.Rozenberga cenošanās komunikācijas modelis.	4	6	2	8
Motivējošā intervija.	4	6	2	8
Komunikācijas specifika toksisku situāciju gadījumā.	4	8	2	10
Runas prezentācija.	6	8	2	10
Refleksija.	2	4	2	4
Kopā:	32	52	16	68

Sasniedzamie studiju rezultāti un to vērtēšana

Sasniedzamie studiju rezultāti	Rezultātu vērtēšanas metodes
Zināšanas: Izpratīs atšķirību starp runu un valodu, ieskaitot to psiholoģiskās, sociālās un funkcionālās atšķirības. Zinās dažādus runu veidus un to izmantošanu dažādos kontekstos (piemēram, formālā, neformālā, pārliecinošā, ekspresīvā). Pārzinās principus un apstākļus, kas ietekmē runu sociālajā vidē, tostarp psiholoģiskos un sociokultūras aspektus. Izpratīs runas un valodas funkciju lomu sabiedrībā un spēs atsaukties pierādījumos pamatotās atziņās par aktuālajām teorētiskajām un empīriskajām tendencēm. Atpazīs galvenos runas konstrukciju jēdzienus, kas attiecas uz veselīgu un efektīvu komunikāciju.	Veikts tests e-studiju vidē, prezentēts pētījums grupai, runas performance grupai, minimālās prasības veikts tests e-studiju vidē.
Prasmes: Pratīs diferencēt un analizēt runas piemērus reālās dzīves situācijās, izmantojot teorētiskās zināšanas. Pratīs identificēt un aprakstīt dažādus runas veidus un atbilstoši izmantot dažādās sociālajās un profesionālajās situācijās. Pratīs izmantot runas stratēģijas un paņēmienus, lai uzlabotu komunikācijas psiholoģisko efektivitāti. Pratīs interpretēt un izmantot pierādījumos balstītu informāciju par runas vietu komunikācijas plānošanā un novērtēšanā. Pratīs izvēlēties atbilstošus runas paņēmienus, pamatojoties uz komunikācijas kontekstu un auditoriju.	Veikts tests e-studiju vidē, prezentēts pētījums grupai, runas performance grupai, minimālās prasības veikts tests e-studiju vidē.
Kompetences: Spēs kritiski izvērtēt un vadīt komunikācijas situācijas. Spēs piemērot efektīvas un psiholoģiski pamatotas komunikācijas stratēģijas gan personīgajā, gan profesionālajā jomā. Spēs integrēt psiholoģiskos, sociālos un lingvistiskos apsvērumus, veidojot vai novērtējot komunikāciju. Spēs turpināt pilnveidot personiskās un profesionālās komunikācijas prasmes, reflektējot un mācoties uz pierādījumiem balstītas mācības runas un valodas psiholoģijas jomā.	Veikts tests e-studiju vidē, prezentēts pētījums grupai, runas performance grupai, minimālās prasības veikts tests e-studiju vidē.

Studiju rezultātu vērtēšanas kritēriji

Kritērijs	% no kopējā vērtējuma
Veikts tests e-studiju vidē.	20
Prezentēts pētījums grupai.	20
Runas performance grupai.	30
Minimālās prasības veikts tests e-studiju vidē.	30
Kopā:	100

Studiju kursa plānojums

Daļa	KP	Stundas			Pārbaudījumi		
		Lekcijas	Prakt d.	Laborat	Ieskaite	Eksām.	Darbs
1.	3.0	16.0	16.0	0.0		*	